

Никола Бјелић

ДРАМСКО СТВАРАЛАШТВО ЕРИК-ЕМАНУЕЛА ШМИТА

Монографија *Драмско стваралаштво Ерик-Емануела Шмита* аутора Николе Бјелића, доцента на Филозофском факултету Универзитета у Нишу, представља изузетан догађај у српској књижевној и културној средини, јер нам први пут на српском језику доноси минуциозну студију о драмском стваралаштву Ерик-Емануела Шмита, једног од најистакнутијих француских савремених писаца. Истина, Шмит је доста превођен и игран код нас, али су ретке књижевне анализе и подробније студије његовог дела. Зато је излазак ове књиге од огромног значаја и на радост не само стручне већ и шире читалачке публике, будући да је писана јасним и концизним стилем, са класичарским осећајем за меру.

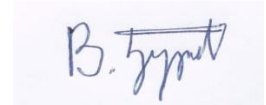
После уводних напомена о аутору и теоријског оквира о интертекстуалности, који је прикладно одабрао за своје тумачење, Бјелић даје прегледну, логичну и кохерентну, најзад доследну анализу девет позоришних комада Ерик-Емануела Шмита: *Валоњска ноћ*, *Голден Џо*, *Загонетне варијације*, *Мали брачни злочини*, *Либертен*, *Фредерик или Булевар злочина*, *Посетилац*, *Ђавоља школа* и *Хотел између два света*. У тим анализама аутор показује изузетно познавање не само француске књижевности већ књижевности уопште, као и познавање других грана уметности са сличном тематиком – опера, симфонијска музика, филм. Задивљујуће је богатство интертекстуалних преплета које нам открива аутор, а бројни су и примери који поткрепљују његова становишта и закључке.

Како су у Шмитовим драмама и романима, главни ликови често историјске личности (нпр. Фројд, Дидро, Исус, Хитлер, Фредерик Леметр, Саша Гитри, Ајнштајн, Федо), али и личности које су плод фикције самог аутора, а које су често стављене у неки историјски контекст како би се одредило њихово деловање (Дон Жуан, Абел Знорко, Голден Џо итд), Бјелић посебну пажњу посвећује анализи историјског и фиктивног у њима. Поред тога, аутор истиче још један битан елемент Шмитове поетике а то је божанско, где кроз анализу порекла зла и смрти у његовим драмама, испитује Шмитово поимање улоге Бога и божанског у одређивању положаја и судбине човека у свету. Отуда су главне теме у Шмитовом филозофском позоришту оне које се везују за кључна питања људске судбине и егзистенције, а то су љубав, брачна љубав, новац, вера, поверење, лицемерје, нада и сумња, слобода, проблем зла, смрт. Анализа прати управо ову тематско-идејну нит кроз девет наведених комада, детектујући све финесе и нијансе које се јављају у поимању различитих људи из различитих контекста и не губећи из вида историјско-чињеничну и књижевно-фиктивну раван. Најзад, аутор показује и академску честитост према страним теоретичарима који су већ анализирали Шмитова дела, позивајући се на студије Ане Иберсфелд, Жана Ренгара, Партиса Пависа, Жан-Пјера Саразака, Робера Абирашеда и Петера

Сондија и других. Тиме је монографија потврдила своју научну заснованост и омогућила континуитет у будућим истраживачким подухватима.

После свега реченог, јасно је да монографија *Драмско стваралаштво Ерик-Емануела Шмита* аутора Николе Бјелића заслужује да буде објављена и надаље промовисана, јер она се не обраћа само љубитељима позоришта, студентима, наставницима или познаваоцима француске књижевности, већ свима онима који су вечно запитани пред тајном живота и мистеријом смрти. А то је сваки човек под условом да није равнодушан, јер како каже Шмит на једном месту: „Веровати и сумњати је једно исто, само је равнодушност безбожна“.

У Нишу, 14.02.2022.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'B. Turic'.

Др Владимир Ђурић, доцент
Филозофски факултет
Универзитет у Нишу